YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

3 päivänä helmikuuta 2000 *

Asiassa C-228/98,

jonka Symvoulio tis Epikrateias (Kreikka) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Charalampos Dounias

vastaan

Ypourgou Oikonomikon

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 30 ja 95 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 28 ja EY 90 artikla) sekä tavaroiden tullausarvon määrityksestä 28 päivänä toukokuuta 1980 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1224/80 (EYVL L 134, s. 1) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit G. Hirsch ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Dounias, edustajanaan asianajaja C. Synodinos, Ateena,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston oikeudellinen apulaisneuvonantaja P. Mylonopoulos ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen apulaisneuvonantaja M. Apessos,

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellisen yksikön neuvonantaja M. C. Giorgi ja saman yksikön virkamies D. Zachariou,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja D. Goulossis ja oikeudellisen yksikön virkamies E. Traversa,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Douniaksen, edustajanaan asianajaja C. Synodinos, Kreikan hallituksen, asiamiehenään M. Apessos, neuvoston, asiamiehinään M. C. Giorgi ja oikeudellisen yksikön neuvonantaja M. Vitsentzatos, ja komission, asiamiehenään D. Gouloussis, 22.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Symvoulio tis Epikrateias (Kreikan ylin hallintotuomioistuin) on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 6.4.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.6.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla seitsemän ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 30 ja 95 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 28 ja EY 90 artikla) sekä tavaroiden tullausarvon määrityksestä 28 päivänä toukokuuta 1980 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1224/80 (EYVL L 134, s. 1) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty Charalampos Douniaksen ja Kreikan valtion välisessä asiassa, jossa ensin mainittu vaatii viimeksi mainitulta korvausta yhteisön oikeuden rikkomisen vuoksi kärsimästään vahingosta, joka on aiheutunut siitä, että Kreikan toimivaltaiset viranomaiset määrittivät Douniaksen maahan tuomien valokopiokoneiden tullausarvon laskuissa mainittua hintaa korkeammaksi.

Asiaa koskevat yhteisön säännökset

3 Asetuksen N:o 1224/80 3 artiklan 1 kohdan mukaan tietyin edellytyksin, jotka eivät pääasian kannalta ole merkityksellisiä,

"maahan tuotujen tavaroiden tämän artiklan mukaisesti määritettynä tullausarvona käytetään niiden kauppa-arvoa eli hintaa, joka niistä on tosiasiallisesti maksettu tai maksettava myytäessä ne vietäviksi yhteisön tullialueelle, — — 8 artiklassa tarkoitettujen tarkistusten jälkeen — — ".

4 Asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Määritettäessä tullausarvoa 8 artiklan mukaisesti maahan tuoduista tavaroista tosiasiallisesti maksettuun tai maksettavaan hintaan on lisättävä:

a) seuraavat erät, jos ostaja vastaa niistä mutta ne eivät sisälly tavaroista tosiasiallisesti maksettuun tai maksettavaan hintaan:

i) provisiot ja välityspalkkiot, ostoprovisioita lukuun ottamatta,

ii) päällysten kustannukset, jos päällyksiä kohdellaan tullitarkoituksissa tavaraan kuuluvina,

iii) pakkauskustannukset sekä työn että materiaalin osalta;

b) seuraavien tuotteiden ja palvelujen arvo aiheellisella tavalla jaoteltuna, jos ostaja toimittaa ne suoraan tai välillisesti, joko veloituksetta tai alennettuun hintaan, käytettäviksi maahan tuotujen tavaroiden tuottamisessa ja niiden myynnissä vietäviksi, jos tämä arvo ei sisälly tavaroista tosiasiallisesti maksettuun tai maksettavaan hintaan:

i) maahan tuotuihin tavaroihin sisältyvät materiaalit, rakenneosat, osat ja vastaavat ainekset,

ii) työkalut, matriisit, muotit ja vastaavat maahan tuotujen tavaroiden tuottamisessa käytetyt esineet,

iii) maahan tuotujen tavaroiden tuottamisessa käytetyt ainekset,

iv) tekninen suunnittelu, kehittely, taiteellinen työ ja mallisuunnittelu sekä piirustusten ja luonnosten laadinta, jotka tapahtuvat muualla kuin yhteisössä ja ovat välttämättömiä maahan tuotujen tavaroiden tuottamisessa;

c) arvonmäärityksen kohteena oleviin tavaroihin liittyvät rojaltit ja lisenssimaksut, jotka ostajan on niiden myynnin edellytyksenä maksettava suoraan tai välillisesti, jos nämä maksut eivät sisälly tavaroista tosiasiallisesti maksettuun tai maksettavaan hintaan;

d) maahan tuotujen tavaroiden jälleenmyynnin, luovutuksen tai käytön tuotosta sen osan arvo, joka tulee suoraan tai välillisesti myyjän hyväksi;

e) i) maahan tuotujen tavaroiden kuljetus- ja vakuutuskustannukset

sekä

ii) maahan tuotujen tavaroiden kuljetukseen liittyvät lastaus- ja käsittelykustannukset

siihen paikkaan saakka, jossa tavarat tuodaan yhteisön tullialueelle."

5 Asetuksen N:o 1224/80 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Mikäli maahan tuotujen tavaroiden tullausarvoa määritettäessä on välttämätöntä lykätä tämän arvon lopullista määrittämistä, maahantuojalle voidaan silti luovuttaa tavarat tullitta edellyttäen, että tuoja toimittaa vaadittaessa takaussitoumuksena, talletuksena tai muulla asianmukaisella tavalla riittävän vakuuden, joka kattaa ne tullit, jotka tuotteista lopulta voidaan kantaa."

Pääasiassa kyseessä olevat kansalliset säännökset

Laki 1477/1984

6 Laki 1477/1984 annettiin Kreikan liityttyä yhteisöihin Kreikan lainsäädännön mukauttamiseksi perustamissopimuksen 95 artiklan periaatteisiin. Lain mukaan maahan tuotujen tuotteiden verotusarvo tiettyjä veroja määrättäessä määritetään ottamalla huomioon niiden tullausarvo siten kuin tämä arvo määritetään asetuksen N:o 1224/80 säännösten mukaan. Asianomaiset kansalliset säännökset tuotujen tuotteiden verotusarvon määrittämisestä ovat lain 1, 2, 3 ja 4 §:ssä.

7 Asianomaiset lain 1477/1984 säännökset on komission ja Kreikan tasavallan huomautuksissa esitetty seuraavasti.

Liikevaihtovero

8 Lain 1477/1984 1 §:ssä, jossa viitataan liikevaihtoverosta annettuun laintasoiseen asetukseen 660/1937, säädetään, että viimeksi mainittua sovelletaan sekä kotimaisiin että maahan tuotuihin tuotteisiin, ja vero määrätään prosenttiosuutena seuraavalla tavalla määritetystä verotusarvosta.

9 Kotimaisten tuotteiden osalta liikevaihtoverotuksessa verotusarvo määritetään teollisuus- ja käsityöyritysten tuotteiden myynnistä saatavien bruttotulojen perusteella. Lopullisista myynneistä saatu hinta otetaan huomioon niin, että siitä vähennetään mahdolliset ostajalle myönnettävät alennukset, kauppahintaan

mahdollisesti sisältyvä liikevaihtovero ja raaka-aineen arvo. Bruttotuloihin lasketaan mukaan korot; kuljetus-, sijoittamis-, kokoamis-, lastaus- ja käsittelykustannukset ja muut vastaavat lisäkulut; provisiot ja välityspalkkiot; myynnin vuoksi suoritettujen palvelusten arvo; verot leimaveroja lukuun ottamatta sekä yleensä muut maksut ja kulut.

10 Maahan tuotujen tavaroiden osalta verotusarvo määritetään asetuksen N:o 1224/80 säännösten mukaan lasketun tullausarvon perusteella, johon lisätään myyntiprovisio, pakkauskulut, kuljetus- ja vakuutuskustannukset tavaroiden ensimmäiseen maan alueella sijaitsevaan määräpaikkaan saakka; korot pääomalle; mahdolliset tuonti- ja polkumyyntitullit; verot leimaveroja lukuun ottamatta sekä yleensä muut maksut ja kulut.

Leimaverot

11 Lain 1477/1984 2 §:n mukaan tuotteiden maahantuonnista ja maan alueella tapahtuvista myynneistä laskettavia leimaveroja sovelletaan samansuuruisina.

12 Maan alueella tapahtuvien myyntien osalta verotusarvo määritetään koko kauppahinnan perusteella, mikä tarkoittaa kauppahintaa, johon on lisätty luotollisesta kaupasta aiheutuneet korot, tullit, verot, yleensä muut maksut ja kulut, joista ostaja on vastannut.

13 Maahan tuotujen tuotteiden osalta verotusarvo määritetään asetuksen N:o 1224/80 säännösten mukaan lasketun tullausarvon perusteella, johon lisätään myyntiprovisio, pakkauskulut, kuljetus- ja vakuutuskustannukset tavaroi-

den ensimmäiseen maan alueella sijaitsevaan määräpaikkaan saakka; korot pääomalle; mahdolliset tuonti- ja polkumyyntitullit; verot leimaveroja lukuun ottamatta ja yleensä muut maksut ja kulut sekä liikevaihtovero.

Erityinen kulutusvero

14 Lain 1477/1984 3 §:n mukaan erityistä kulutusveroa sovelletaan saman suuruisena kotimaisiin ja maahan tuotuihin tavaroihin.

15 Kotimaisten tuotteiden osalta verotusarvo määritetään tuotteiden tuottajan, rakentajan tai kokoajan saaman kauppahinnan perusteella ja muita kuluja mukaan lukematta, jollei lain 1223/1981 5 §:n 2 momentista muuta johdu.

16 Maahan tuotujen tuotteiden osalta verotusarvo määritetään asetuksen N:o 1224/80 säännösten mukaan lasketun tullausarvon perusteella, johon lisätään myyntiprovisio, pakkauskulut, kuljetus- ja vakuutuskustannukset tavaroiden ensimmäiseen maan alueella sijaitsevaan määräpaikkaan saakka, korot pääomalle ja mahdolliset tullit sekä polkumyynti- ja tasoitustullit.

Tasoitusvero

17 Kreikan hallituksen mukaan tasoitusvero, josta säädetään lain 1477/1984 4 §:ssä ja jota sovelletaan maahan tuotuihin tuotteisiin, on väliaikainen. Verolaki annettiin Kreikan liityttyä yhteisöihin. Verotusarvo määritetään asetuksen

N:o 1224/80 säännösten mukaan lasketun tullausarvon perusteella, johon lisätään myyntiprovisio, pakkauskulut, kuljetus- ja vakuutuskustannukset tavaroiden ensimmäiseen maan alueella sijaitsevaan määräpaikkaan saakka, korot pääomalle ja mahdolliset tosiasiallisesti suoritetut tuontitullit.

18 Kreikan tasavallan liittymisestä Euroopan yhteisöön tehdyn liittymisasiakirjan (EYVL 1979, L 291, s. 17) mukaan maahan tuoduista tuotteista voidaan kotimaisiin tuotteisiin nähden periä lisämaksuja 1.1.1986 päättyvän siirtymäajan aikana.

Laki 1642/1986

19 Lain 1642/1986 tarkoituksena on panna täytäntöön jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annettu kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1; jäljempänä kuudes arvonlisäverodirektiivi).

Menettelysäännöt

20 Peri teloneiakou dasmologiou -nimisen lain (25.—30.7.1920 annettu kodifiointiasetus, FEK A' 170; jäljempänä tullitariffilaki) 10 §:n, sellaisena kuin se on korvattuna lain 1805/1951 33 §:llä ja täydennettynä laintasoisen asetuksen 2680/1953 3 §:llä, mukaan tulliviranomaiset luokittelevat tavarat tullausta varten tullinimikkeisiin. Maahan tuotujen tavaroiden vastaanottajan esittämä

oikaisuvaatimus käsitellään tullia koskevien oikaisuvaatimusten ensimmäisen asteen valituslautakunnassa ja sen jälkeen ylemmässä valituslautakunnassa.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkentaa, että sinä ajankohtana kun Douniaksen valitus tuli sen käsiteltäväksi, tullia koskevien oikaisuvaatimusten ylempi valituslautakunta oli toimivaltainen ratkaisemaan lopullisesti sen käsiteltäväksi hallinnollisina oikaisuvaatimuksina saatetut asiat.

22 Tullitariffilain 16 §:ssä, sellaisena kuin se on korvattuna lain 428/1943 1 §:llä, säädetään tältä osin, että jos asiassa on esitetty oikaisuvaatimus, samoin kuin kaikissa sellaisissa tapauksissa, joissa säännösten mukaan on asetettava vakuus, tavaran luovuttamista sen vastaanottajalle lykätään, ellei vastaanottaja talleta Tamion Parakatathikon kai Daneioniin (vakuusrahasto) tulliviranomaisen vaatimia tulleja vastaavaa summaa, jolloin riidanalainen tavara luovutetaan vastaanottajalle, kun siitä on ensin otettu kolme näytettä.

23 Presidentin asetuksen 341/1978 49 §:ssä säädetään, että asianosaisten on väitteitään todistajien avulla toteen näyttäessään esitettävä ennakolta asian esittelevälle tuomarille valaehtoiset todistukset, jotka on tehty rauhantuomarin tai notaarin edessä.

24 Saman presidentin asetuksen 50 §:n mukaan tuomioistuin voi poikkeuksellisesti kuulla todistajia viran puolesta tai asianosaisen pyynnöstä, paitsi kun todistajanlausumat eivät ole mahdollisia kyseessä olevien oikeudellisten kysymysten tai tilanteiden luonteen vuoksi, ja tuomioistuimen on tällöin sovellettava lisäksi verotuslain 152—157 §:ää.

25 Lain 1406/1983 4 §:n mukaan kyseen ollessa riidasta, jossa vedotaan valtion korvausvastuuseen, asianosaiset eivät voi väitteidensä toteen näyttämiseksi esittää hallintotuomioistuimessa presidentin asetuksen 341/1978 49 §:n mukaisia kirjallisia todistuksia, mutta hallintotuomioistuin voi kyllä poikkeustapauksissa määrätä viran puolesta tai asianosaisen pyynnöstä todistajien kuulemisen.

Pääasian tosiseikat

26 Maaliskuussa 1986 Dounias toi Saksasta jälleenmyyntiä varten 15 käytettyä eri mallia olevaa Rank Xerox -merkkistä valokopiokonetta ja tämän jälkeen vuoden 1986 lokakuussa 165 kopiokonetta lisää sekä 122 kopiokoneen alustaa.

27 Ensimmäisen maahan tuodun kopiokone-erän osalta talousministeriön tullausarvoasioita käsittelevä osasto (jäljempänä DIPAE) määritteli tavaroiden arvon laskuihin merkittyä hintaa korkeammaksi. Saadakseen tavarat haltuunsa Dounias maksoi tämän arvon mukaisesti määrätyt verot ja teki valituksen Pireuksen tullia koskevien oikaisuvaatimusten ensimmäisen asteen valituslautakuntaan ja sen jälkeen tullia koskevien oikaisuvaatimusten ylempään valituslautakuntaan. Viimeksi mainittu hyväksyi osan Douniaksen vaatimuksista ja alensi tavaroille määriteltyä arvoa.

28 Toisen maahan tuodun kopiokone-erän osalta DIPAE määritteli jälleen tavaroiden arvon paljon laskuissa mainittua hintaa korkeammaksi, mistä Dounias valitti. Tullia koskevien oikaisuvaatimusten ylempi valituslautakunta päätti, että laskuissa mainittu hinta oli oikea arvo.

29 Dounias kykeni maksamaan vain osan siitä verosta, joka toisen tuontierän tavaroista määrättiin maksettavaksi, nimittäin 80 kopiokoneen osalta kaikkiaan tuoduista 165 kopiokoneesta, joten hänelle luovutettiin vain noin puolet laitteista. Douniakselle palautettiin 21.4.1988 tehdyn päätöksen seurauksena häneltä liikaa vaadittu 2 160 000 Kreikan drakman (GRD) suuruinen vero. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin tarkentaa, että Douniakselle jäi luovuttamatta 77 kopiokonetta ja kaksi kopiokoneen alustaa.

30 Dounias nosti korvauskanteen valtiota vastaan Dioikitiko Protodikeio Athinonissa (Ateenan ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuin) vaatien vahingonkorvausta seuraavista aiheutuneiksi väittämistään vahingoista:

a) 2 019 000 GRD hallinnollisen menettelyn vireilläolon aikana maahan tuotujen laitteiden varastoinnista aiheutuneina kustannuksina,

b) 11 270 000 GRD, jonka summan hän olisi saanut luovuttamatta jätettyjen laitteiden myynnistä,

c) 42 000 GRD kuljetuskustannuksina,

d) 2 800 000 GRD aiheutuneista tappioista,

e) 1 113 000 GRD psykiatrisesta hoidosta,

f) 2 000 000 GRD henkisestä kärsimyksestä, ja

g) 5 000 000 GRD siitä, että hän oli menettänyt mahdollisuuden kehittää yritystään.

31 Dounias vaati myös viivästyskorkoina 50 467 GRD ja 259 200 GRD niiden lisäverojen osalta, joita häneltä oli ensin vaadittu ja jotka sittemmin oli palautettu.

32 Dioikitiko Protodikeio Athinon katsoi, että valtion oli suoritettava Douniakselle 1 346 000 GRD varastointikustannuksina, jotka oli maksettu sen vuoksi, että tuotujen tavaroiden arvon määrittäminen oli lainvastaisesti viivästynyt, ja jotka olivat aiheutuneet DIPAE:n vuoksi, sekä 500 000 GRD korvauksena henkisestä kärsimyksestä. Sekä Dounias että valtio valittivat ratkaisusta. Dioikitiko Efeteio Athinon (Ateenan toisen oikeusasteen hallintotuomioistuin) hylkäsi Douniaksen valituksen perusteettomana, kun Dounias oli vaatinut kaikkien vaatimustensa hyväksymistä, ja hyväksyi osin valtion valituksen vähentäen henkisestä kärsimyksestä vaadittua korvausta 100 000 GRD:aan.

33 Dounias ja valtio valittivat molemmat ylimpään oikeusasteeseen. Douniaksen mukaan EY:n perustamissopimusta oli eri tavoin rikottu, mikä oli viivästyttänyt tavaroiden luovutusta. Valtio oli hänen mukaansa aiheuttanut henkistä kärsimystä, jota valituksenalaisessa tuomiossa ei ollut velvoitettu perustamissopimuksen edellyttämässä laajuudessa korvaamaan.

Ennakkoratkaisukysymykset

34 Näin ollen Symvoulio tis Epikrateias päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko lain 1477/1984 ja erityisesti sen 1 §:n 2 momentin, 2 §:n 3 momentin, 3 §:n 3 momentin ja 4 §:n 3 momentin ja lain 1642/1986 16 §:n mukainen verotusarvon laskentatapa näiden lakien mukaisten verojen määräämiseksi vastoin Euroopan talousyhteisöä sääntéleviä oikeussääntöjä ja erityisesti Rooman sopimuksen 30 ja 95 artiklaa?

2) Voidaanko 28.5.1980 annettua Euroopan yhteisöjen neuvoston asetusta N:o 1224/80 soveltaa välittömästi myös määrättäessä jäsenvaltion lainsäädännön mukaisia veroja toisesta jäsenvaltiosta tuotavalle tuotteelle?

3) Mikäli edelliseen kysymykseen annettava vastaus on myönteinen, onko tämän asetuksen 11 artikla vastoin Rooman sopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 30 artiklaa?

4) Mikäli toiseen kysymykseen annettava vastaus on kielteinen, onko edellä mainituissa lakien 1477/1984 ja 1642/1986 säännöksissä oleva viittaus 28.5.1980 annettuun Euroopan yhteisöjen neuvoston asetukseen N:o 1224/80 vastoin Rooman sopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 30 artiklaa?

5) Mikäli toiseen kysymykseen annettava vastaus on kielteinen, onko tullitariffilain (25.—30.7.1920 annettu kodifiointiasetus) 16 §, sellaisena kuin se on korvattuna lain 428/1943 1 §:llä, vastoin Rooman sopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 30 artiklaa?

6) Onko edellä mainitun tullitariffilain 10 §:ssä ja presidentin asetuksen 636/1977 136 §:ssä tarkoitettu riitojen hallinnollinen ratkaisumenettely vastoin Rooman sopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 30 artiklaa silloin, kun muista jäsenvaltioista tuotaville tuotteille määrätään sisäisiä veroja?

7) Onko presidentin asetuksen 341/1978 50 §, luettuna yhdessä verotuslain 152 §:n ja lain 1406/1983 4 §:n kanssa, vastoin Rooman sopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 30 artiklaa, kun hallintotuomioistuimessa vireillä oleva menettely koskee valtion velvollisuutta korvata vahinko, joka johtuu Euroopan talousyhteisön määräysten rikkomisesta?"

Ensimmäinen ja neljäs kysymys

35 Ensimmäisellä ja neljännellä kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko verotusarvon laskentatapa, josta säädetään pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä, jossa viitataan asetukseen N:o 1224/80 ja jota sovelletaan määrättäessä liikevaihtoveroa, leimaveroa, erityistä kulutusveroa, tasoitusveroa ja arvonlisäveroa, yhteisön oikeuden ja erityisesti perustamissopimuksen 30 ja 95 artiklan mukainen.

36 Aluksi on huomattava, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole lausua perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä kansallisen lainsäädännön yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden säännösten kanssa, se on kuitenkin toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka auttavat kansallista tuomioistuinta arvioimaan näiden sääntöjen yhteensopivuutta yhteisön lainsäädännön kanssa (ks. asia 97/83, Melkunie, tuomio 6.6.1984, Kok. 1984, s. 2367, 7 kohta).

37 Lisäksi on todettava, että koska Kreikan tasavalta on ottanut arvonlisäveron käyttöön kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukaisesti 1.1.1987 alkaen eli pääasian tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen, tätä veroa koskevilla säännöksillä ei ole merkitystä kansallisen tuomioistuimen ratkaistessa käsiteltävänään olevaa asiaa.

38 Ensimmäisellä ja neljännellä ennakkoratkaisukysymyksellä on siten ymmärrettävä kysyttävän, onko pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään verotusarvon laskentatavasta ja jossa viitataan asetukseen N:o 1224/80 ja jota sovelletaan kannettaessa liikevaihtoveroa, leimaveroa, erityistä kulutusveroa ja tasoitusveroa, yhteisön oikeuden ja erityisesti perustamissopimuksen 30 ja 95 artiklan vastainen.

39 Ensinnäkin on muistettava, että perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalaan eivät kuulu muissa erityissäännöksissä tai -määräyksissä tarkoitetut kaupan esteet ja että EY:n perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa (joista on muutettuina tullut EY 23 ja EY 25 artikla) sekä 95 artiklassa tarkoitetut veroluonteiset tai vaikutuksiltaan tullia vastaavat kaupan esteet eivät kuulu 30 artiklassa olevan kiellon piiriin (ks. yhdistetyt asiat C-78/90—C-83/90, Compagnie commerciale de l'Ouest ym., tuomio 11.3.1992, Kok. 1992, s. I-1847, 20 kohta).

40 Koska liikevaihtoveroa, leimaveroa ja erityistä kulutusveroa kannetaan maahan tuoduista tuotteista kuten kotimaisista tuotteista, ne ovat osa tavaroista perittävien sisäisten maksujen yleistä järjestelmää, joka kuuluu perustamissopimuksen 95 artiklan piiriin. Näitä kolmea veroa on siten tutkittava tämän säännöksen kannalta.

41 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan verojärjestelmä on perustamissopimuksen 95 artiklan kanssa yhteensoveltuva ainoastaan, jos järjestelmä on rakenteeltaan sellainen, ettei se missään olosuhteissa mahdollista maahan tuotujen tuotteiden verottamista samanlaisia kotimaisia tuotteita ankarammin (ks. mm. asia C-68/96, Grundig Italiana, tuomio 17.6.1998, Kok. 1998, s. I-3775, 12 kohta).

42 Tuotteiden vastaavuuden osalta on huomattava, että pääasiassa esillä olevat tavarat ovat käytettyjä kopiokoneita. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 28 kohdassa todennut, vaikka Kreikassa ei valmistetakaan kopiokoneita, ei tästä seuraa, etteikö kyseisessä valtiossa olisi käytettyjen kopiokoneiden markkinoita. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, käytettyinä maahan tuodut tavarat ja kyseisestä maasta ostetut tavarat ovat samanlaisia tai kilpailevia tuotteita (ks. asia C-47/88, komissio v. Tanska, tuomio 11.12.1990, Kok. 1990, s. I-4509, 17 kohta).

43 Tämän vuoksi on tutkittava, vaikuttavatko pääasiassa esillä olevat säännökset — mukaan lukien viittaus asetukseen N:o 1224/80 — siten, että niiden johdosta maahan tuotuja tavaroita verotetaan perustamissopimuksen vastaisesti ankarammin kuin kotimaisia tuotteita.

44 Tältä osin on ensin tutkittava, onko viittaaminen asetukseen N:o 1224/80 toisesta jäsenvaltiosta tulevien tuotteiden verotusarvon määrittämiseksi perustamissopimuksen mukaista.

45 Kun otetaan huomioon erot kotimaisten tuotteiden ja maahan tuotujen tuotteiden markkinoinnissa, ei ole helppoa, kuten kansallinen tuomioistuin on todennut, määrittää viimeksi mainittujen verotusarvoa kotimaisiin tuotteisiin sovellettavien säännösten perusteella. Sitä vastoin mainittujen verojen kohteena olleen liiketoimen osalta on olemassa yhtäläisyys kolmansista maista tuotujen tuotteiden ja jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden välillä. Näin ollen on katsottava, että jäsenvaltio voi pitää soveliaana nojautua asetukseen N:o 1224/80 maahan tuoduista tuotteista kannettavan veron perusteen määrittämiseksi, ja että pelkkä viittaaminen mainittuun asetukseen verotusarvon määrittämiseksi kyseisten eri verojen määräämiseksi ei sinänsä ole perustamissopimuksen vastaista.

46 Tämän jälkeen on tutkittava kaikkien kolmen veron eli liikevaihtoveron, leimaveron ja erityisen kulutusveron osalta, onko verotusarvon laskentatavalla sellaisia vaikutuksia, että on kyse perustamissopimuksen 95 artiklan vastaisesta syrjinnästä.

47 Tältä osin on kansallisen tuomioistuimen asiana tutkia, määritetäänkö verotusarvo niin, että otetaan huomioon samat hinta- ja kustannustekijät kotimaisten ja maahan tuotujen tuotteiden osalta. Mikäli maahan tuoduista tuotteista kannettavan veron perusteeseen sisältyy sellaisia hintoja tai kustannuksia, jotka eivät sisälly kotimaisten tuotteiden verotusarvoon, on tällöin kyse lisämaksuista ensin mainituille ja siten perustamissopimuksen 95 artiklan vastaisesta syrjinnästä.

48 Liikevaihtoveron osalta pääasian asiakirjoista ei ilmene verotusarvon laskemisen perustuvan eri hinta- ja kustannustekijöiden huomioon ottamiseen kotimaisten ja maahan tuotujen tuotteiden osalta. Leimaveron ja erityisen kulutusveron osalta sitä vastoin mainituista asiakirjoista käy ilmi, että eroavuuksia saattaa olla. Aivan ensiksi todettakoon, ettei ole varmaa, että leimaveron osalta verotusarvoa määritettäessä liikevaihtovero otetaan kotimaisten tuotteiden osalta huomioon samalla tavalla kuin maahan tuotujen tuotteiden osalta. Lisäksi erityisen kulu-

tusveron osalta verotusarvoa määritettäessä vaikuttaa siltä, että vain maahan tuotuja tuotteita rasittavat provisioiden sekä pakkaus- ja kuljetuskulujen kaltaiset lisäkustannukset. Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, esiintyykö tällaisia eroja, sekä valvottava, onko verotusarvon määrittämisessä kotimaisten tuotteiden ja maahan tuotujen tuotteiden osalta muita eroja.

49 Lopuksi on vielä tutkittava tasoitusveroa.

50 On huomattava, että tämä vero ei välttämättä — koska sitä kannetaan ainoastaan maahan tuotujen tuotteiden osalta — kuulu perustamissopimuksen 95 artiklan piiriin kuuluvaan sisäisten maksujen järjestelmään. Se saattaa olla perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitettu tulli tai vaikutuksiltaan vastaava maksu. On kuitenkin riittävää todeta, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa huomauttanut, että asetettaessa lisävero pelkästään maahan tuoduille tuotteille tasoitusvero on olennaisella tavalla syrjivä ja perustamissopimuksen 95 artiklan tai 9 ja 12 artiklan vastainen.

51 Edellä sanotun perusteella ensimmäiseen ja neljänteen kysymykseen on vastattava seuraavasti:

— Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään verotusarvon laskentatavasta kannettaessa liikevaihtoveroa, leimaveroa ja erityistä kulutusveroa, on perustamissopimuksen 95 artiklan vastainen, mikäli laskentatapa vaihtelee sen mukaan, koskeeko se kotimaisista vai maahan tuoduista tuotteista perittäviä veroja siten, että sen seurauksena viimeksi mainittuja verotetaan ankarammin. Se, että kansallisessa lainsäädännössä viitataan asetukseen N:o 1224/80 toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden verotusarvon määrittämiseksi, ei sinänsä ole perustamissopimuksen vastaista.

— Pääasiassa esillä olevan tasoitusveron kaltaisen veron kantamista koskeva kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevista tavaroista kannetaan tätä veroa mutta vastaavista oman valtion alueella tuotetuista tavaroista ei, on perustamissopimuksen 95 artiklan tai 9 ja 12 artiklan vastainen.

Toinen ja kolmas kysymys

52 Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy, voidaanko asetusta N:o 1224/80 soveltaa välittömästi määrättäessä veroa toisesta jäsenvaltiosta tulevalle tuotteelle.

53 Tältä osin on riittävää todeta, että asetus N:o 1224/80, joka perustuu EY:n perustamissopimuksen 113 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 133 artikla), koskee yksinomaan kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa ja että sitä ei siten voida soveltaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

54 Toiseen kysymykseen on vastattava, että asetusta N:o 1224/80 ei voida soveltaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

55 Koska kolmas kysymys on esitetty vain sitä tapausta varten, että toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, siihen ei ole tarpeen vastata.

Viides kysymys

56 Viidennellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko lain 428/1943 1 §:llä korvatussa tullitariffilain 16 §:ssä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö perustamissopimuksen vastainen.

57 Kysymys on ymmärrettävä siten, että siinä kysytään, onko sellainen kansallinen lainsäädäntö yhteisön oikeuden vastainen, jonka mukaan tulliviranomaisten on pidettävä maahan tuodut tavarat hallussaan, kun vaadittujen verojen määrä riitautetaan, ellei asianomainen suorita vaadittua määrää.

58 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan silloin kun kyseisellä alalla ei ole annettu yhteisön säännöksiä, kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on annettava yksityiskohtaiset menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuvat yksityisten oikeudet. Nämä yksityiskohtaiset menettelysäännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat vastaavia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja, eivätkä ne saa tehdä yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (ks. asia C-312/93, Peterbroeck, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4599, 12 kohta).

59 Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava ensiksi, onko sellaista menettelysääntöä, jota sovelletaan kotimaisista tuotteista kannettavan veron määrän riitauttamiseen ja joka vastaa maahan tuotujen tuotteiden osalta sovellettavaa sääntöä, ja mikäli on, ovatko kotimaisista tuotteista kannettavan veron määrän riitauttamiseen sovellettavat ehdot edullisempia. Jos tältä osin osoittautuu, että maahan tuodut tuotteet voidaan saattaa markkinoille vasta tulliviranomaisten tarkastuksen jälkeen ja asianomaisen maksettua näiden vaatiman veron, vaikka veron määrä riitautettaisiin, ja että taas kotimaiset tuotteet voidaan saattaa

välittömästi markkinoille odottamatta veroviranomaisten mahdollista tarkastusta ja asianomaisen mahdollista valitusta, sovellettavaa menettelyä on pidettävä yhteisön oikeuden vastaisena.

60 Jos vertailussa vastaavaan valtion sisäiseen menettelyyn ei havaita maahan tuotujen tuotteiden epäedullisempaa kohtelua tai jos vastaavaa menettelyä ei ole, kansallisen tuomioistuimen on toiseksi tutkittava, tekeekö sovellettava menettely tuotteiden tuonnin toisista jäsenvaltioista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, missä tapauksessa kyseinen menettely on niin ikään yhteisön oikeuden vastainen.

61 Viidenteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tulliviranomaisten on pidettävä maahan tuodut tavarat hallussaan, kun vaadittujen verojen määrä riitautetaan, ellei asianomainen maksa vaadittua määrää, on yhteisön oikeuden vastainen, mikäli tämä menettely on epäedullisempi kuin vastaavia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja koskeva menettely taikka tekee tuotteiden tuonnin toisista jäsenvaltioista asianomaiselle käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

Kuudes kysymys

62 Aluksi on todettava, että kuudes kysymys koskee sitä, onko toisista jäsenvaltioista tuotavista tuotteista kannettavaa sisäistä veroa koskeva hallinnollinen riitojenratkaisumenettely perustamissopimuksen mukainen. Kuten tämän tuomion 56 ja 57 kohdassa on huomautettu, pääasiassa esillä olevassa menettelyssä on kyse siitä, että hallinnolliset viranomaiset antavat päätöksen, joka voi vaikuttaa maahan tuotuihin tuotteisiin.

63 Esitetty kysymys on ymmärrettävä siten, että siinä kysytään, onko sellainen kansallinen säännös perustamissopimuksen vastainen, jonka mukaan maahan tuoduista tuotteista kannettavia veroja koskevat riitauttamiset ratkaistaan hallinnollisessa menettelyssä, joka voi vaikuttaa tuotteiden tuontiin.

64 Kuten tämän tuomion 58 kohdassa on huomautettu, ollakseen yhteisön oikeuden mukainen tällainen menettely ei saa olla epäedullisempi kuin vastaaviin jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuviin kanteisiin sovellettava menettely eikä tehdä yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että on olemassa mahdollisuus hakea tuomioistuimessa muutosta sellaisiin kansallisten viranomaisten päätöksiin, joilla estetään käyttämästä perustamissopimuksessa taattua perusoikeutta, on olennaista yksityisen oikeussubjektin oikeuden tosiasiallisen suojaamisen kannalta (ks. asia 222/86, Heylens ym., tuomio 15.10.1987, Kok. 1987, s. 4097, 14 kohta ja asia C-18/88, GB-Inno-BM, tuomio 13.12.1991, Kok. 1991, s. I-5941, 34 kohta).

65 Tältä osin on todettava, että pääasiassa esillä olevan kaltainen menettelysääntö, jonka mukaan maahan tuoduista tuotteista maksettavien verojen määrää koskeva riitauttaminen on ensin ratkaistava hallinnollista tietä, ei sinänsä ole omiaan suosimaan kotimaisia tuotteita eikä tekemään kyseisten tuotteiden tuontia käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin tutkittava, säädetäänkö kansallisessa lainsäädännössä vastaavasta, kotimaisia tuotteita koskeviin riitauttamisiin sovellettavasta menettelystä, ja varmistettava, ettei lainsäädäntö sisällä syrjintää näiden eduksi.

66 Mitä taas tulee mahdollisuuteen hakea tuomioistuimessa muutosta, niin ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että sitä koskeva vaatimus täyttyy, koska Dounias olisi voinut halutessaan valittaa päätöksestä hallintotuomioistuimeen.

67 Kuudenteen kysymykseen on siten vastattava, että sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan maahan tuoduista tuotteista kannettavia veroja koskevat riitauttamiset ratkaistaan hallinnollisessa menettelyssä, joka voi vaikuttaa tuotteiden tuontiin, ei ole perustamissopimuksen vastainen, mikäli ei ole olemassa sellaista vastaavaa kotimaisia tuotteita koskeviin riitauttamisiin sovellettavaa menettelyä, joka on näille edullisempi, ja mikäli hallintoviranomaisten päätöksiin, joissa kielletään tuotteiden tuonti tai rajoitetaan sitä, voidaan hakea muutosta tuomioistuimessa.

Seitsemäs kysymys

68 Seitsemännellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko sellainen kansallinen lainsäädäntö yhteisön oikeuden vastainen, jonka mukaan tuomioistuimessa käsiteltävän sellaisen kanteen yhteydessä, jossa vaaditaan valtion saattamista korvausvastuuseen korvauksen saamiseksi yhteisön oikeuden rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta, todistajien kuuleminen on mahdollista vain poikkeustapauksissa.

69 On muistettava, että EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY 10 artikla) vahvistetun yhteistyöperiaatteen perusteella jäsenvaltioiden tuomioistuinten asiana on turvata yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuva yksityisten oikeussuoja (em. asia Peterbroeck, tuomion 12 kohta). Tätä vaatimusta toteuttaessaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteisön oikeuden rikkomista koskevien kanteiden yhteydessä sovellettavat todistelusäännöt eivät ensinnäkään ole epäedullisempia kuin ne, joita sovelletaan vastaavien jäsenvaltion sisäisen oikeuden rikkomista koskevien kanteiden yhteydessä, eivätkä toiseksi tee yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (ks. asia 199/82, San Giorgio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3595, 14 kohta).

70 Ensimmäisen edellytyksen osalta pääasian asiakirjoista ilmenee, että todistelusäännöissä, joita sovelletaan asioihin, joissa vaaditaan valtion saattamista korvausvastuuseen vahingonkorvauksen saamiseksi, ei tehdä eroa sen mukaan, johtuuko vastuu jäsenvaltion sisäisen oikeuden vai yhteisön oikeuden rikkomisesta. Tästä seuraa, että pääasiassa esillä olevan kaltainen sääntö on sopusoinnussa sen periaatteen kanssa, jonka mukaan yhteisön oikeuden rikkomista koskeviin tuomioistuimissa käsiteltäviin kanteisiin sovellettavat todistelusäännöt eivät saa olla yksityiselle oikeussubjektille epäedullisempia kuin ne, joita sovelletaan vastaavien jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien kanteiden osalta.

71 Toisen edellytyksen osalta, jonka mukaan todistelusäännöt eivät saa olla sellaisia, että yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on yksityiselle oikeussubjektille käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa, kansallisen tuomioistuimen on varmistettava, että Douniaksen kaltaisella yksityisellä on mahdollisuus poikkeusmenettelyyn, jossa todistajien kuuleminen on sallittu, taikka tällaisen puuttuessa mahdollisuus muulla tavoin esittää todisteita, muun muassa kirjallisia, kärsimistään vahingoista.

72 Seitsemänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan tuomioistuimessa käsiteltävän sellaisen kanteen yhteydessä, jossa vaaditaan valtion saattamista korvausvastuuseen korvauksen saamiseksi yhteisön oikeuden rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta, todistajien kuuleminen on mahdollista vain poikkeustapauksissa, ei ole yhteisön oikeuden vastainen, mikäli tätä säännöstä sovelletaan myös vastaavien jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien kanteiden osalta ja mikäli se ei estä yksityistä vetoamasta yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuviin oikeuksiinsa.

Oikeudenkäyntikulut

73 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Kreikan hallitukselle, neuvostolle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Symvoulio tis Epikrateiasin 6.4.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään verotusarvon laskentatavasta kannettaessa liikevaihtoveroa, leimaveroa ja erityistä kulutusveroa, on EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 90 artikla) vastainen, mikäli laskentatapa vaihtelee sen mukaan, koskeeko se kotimaisista vai maahan tuoduista tuotteista perittäviä veroja siten, että sen seurauksena viimeksi mainittuja verotetaan ankarammin. Se, että kansallisessa lainsäädännössä viitataan tavaroiden**

tullausarvosta 28 päivänä toukokuuta 1980 annettuun asetukseen (ETY) N:o 1224/80 toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden verotusarvon määrittämiseksi, ei sinänsä ole EY:n perustamissopimuksen vastaista.

2) Pääasiassa esillä olevan tasoitusveron kaltaisen veron kantamista koskeva kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevista tavaroista kannetaan tätä veroa mutta vastaavista oman valtion alueella tuotetuista tavaroista ei, on EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan tai 9 ja 12 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 23 ja EY 25 artikla) vastainen.

3) Asetusta N:o 1224/80 ei voida soveltaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

4) Sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tulliviranomaisten on pidettävä maahan tuodut tavarat hallussaan, kun vaadittujen verojen määrä riitautetaan, ellei asianomainen maksa vaadittua määrää, on yhteisön oikeuden vastainen, mikäli tämä menettely on epäedullisempi kuin vastaavia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja koskeva menettely taikka tekee tuotteiden tuonnin toisista jäsenvaltioista asianomaiselle käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

5) Sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan maahan tuoduista tuotteista kannettavia veroja koskevat riitauttamiset ratkaistaan hallinnollisessa

menettelyssä, joka voi vaikuttaa tuotteiden tuontiin, ei ole perustamissopimuksen vastainen, mikäli ei ole olemassa sellaista vastaavaa, kotimaisia tuotteita koskeviin riitauttamisiin sovellettavaa menettelyä, joka on näille edullisempi, ja mikäli hallintoviranomaisten päätöksiin, joissa kielletään tuotteiden tuonti tai rajoitetaan sitä, voidaan hakea muutosta tuomioistuimessa.

6) Sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan tuomioistuimessa käsiteltävän sellaisen kanteen yhteydessä, jossa vaaditaan valtion saattamista korvausvastuuseen korvauksen saamiseksi yhteisön oikeuden rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta, todistajien kuuleminen on mahdollista vain poikkeustapauksissa, ei ole yhteisön oikeuden vastainen, mikäli tätä säännöstä sovelletaan myös vastaavien jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien kanteiden osalta ja mikäli se ei estä yksityistä vetoamasta yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuviin oikeuksiinsa.

Schintgen Hirsch Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 3 päivänä helmikuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja